

מהדורת סיכומי גליון 55

סיכומי הדף - הידומי

רבי יהושע בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - וזאת לאדם שחורץ ואינו קוצר. פנחס דרין צ"ט

מסכת פסחים נג - נח

דף נב

ההולך מקום שעושים יו"ט אחד למקום שעושים ב' ימים טובים, ודעתו לחזור, כיצד יעשה? במדבר: יכול לעשות מלאכה, **ביישוב:** אסור לו לעשות מלאכה אפי' בצנעא אע"פ שדעתו לחזור, ואם עשה מלאכה, לל"ק: משמתין אותו, (אפי' לת"ח), (וזה יותר ממלקות), ולל"ב: ת"ח מלקים אותו, [מקילים עליו מפני כבוד התורה] אדם רגיל מנדין אותו.

המוליך פירות שביעית ממקום למקום

בין שמוליך ממקום שכלו למקום שלא כולו, או ממקום שלא כולו למקום שכלו - לכו"ע חייב לבער.

מה המחלוקת בין ר"י לחכמים במשנה בענין הנ"ל?

- א] המביא** ממקום שלא כולו למקום שלא כולו, ושמע שכלו במקומו, לת"ק: אינו חייב לבער. [שכשהוציאם ממקומו עדיין לא כולו] לר"י: חייב לבער [דכעת כולו במקומו]
- ב] המביא** ממקום שלא כולו למקום שכלו, והחזירן למקומו ועדיין לא כולו - לת"ק: אינו חייב לבער. לר"י: חייב לבער [דכעת הביאם ממקום שכלו].
- ג] המביא** כמה מינים כבושים יחד ממקום שלא כולו למקום שכלו כולו - חייב לבער, אבל כולו מקצתו - לת"ק: יכול לאכול אף ממין שכלו, (כש' ר' יהושע) לר"י: אסור לאכול את המין שכלו (כש' ר"ג), (ולר' אליעזר: אם כלה אחד מהם אסור לאכול את כולם, [דהכבישה עושה אותם אחד])
- ד] האוכל** תמרים, אם כולו לגמרי, אף מבין הקוצים שתחת הדקל - חייב לבער, אבל כולו מן 0 הכיפין ועדיין יש בקוצים, לת"ק: אינו חייב לבער, לר"י: חייב לבער [דמה שנשאר בין השיצין אינו ראוי לבהמה מפני הקוצין]

במה תלוי החיוב ביעור?

שלוש ארצות לביעור; יהודה, ועבר הירדן, וגליל. ואוכלין בכל אחת ואחת עד שיכלו הפירות בכל אותה הארץ, [ולבהמתך ולחיה אשר בארצך, רק כשיש לחיה בשדה - האכל לבהמה בבית. ואין חיה שביהודה גדילה על פירות שבגליל, וכן הפוך]

פירות שיצאו מארץ ישראל לחוצה לארץ והגיע זמן ביעורן

לת"ק: מתבערין בכל מקום שהן. (וכ"פ ר"ה - שהיה מדייק שמועותיו- ואחריו נטה רב ספרא) **לרשב"א:** יחזרו למקומן ויתבערו, [בארצך], (וכ"פ רב כהנא)

על איזה אילן לא נאמר איסור לקרין אותו לעצו, משום הפסד פירות שביעית?

מותר לקרין דקל זכר של שביעית לעצים אף שהתמרים הגיעו רק לשיעור 'כפנייתא', מכיון שלא עתידים לגדל יותר (ואין כאן משום 'לאכלה ולא להפסד'). **אבל** דקל נקבה ושאר כל האילנות מאז שיהיה עליהם פרי אסור לקרין אותם [לאכלה ולא להפסד].

דף נג

מאימתי אין קוצצין את האילנות בשביעית?

לב"ש כל האילנות משיוציאו. **לביית הלל:** החרובין משישרשרו, והגפנים משיגרעו (דהיינו בוסר), ולר' יוסי מיוציאו סמדר. והזיתים משיניצו, ושאר כל האילנות משיוציאו,

מתי הוא זמן הביעור של הפירות?

ענבים: עד שיכלו דליות של אוכל, (לתי' א' היינו עד פסח, לתי' ב' פסח זה הזמן אחרון) **זיתים:** עד שיכלה האחרון שבתקוע, (לתי' א' היינו עד עצרת, לתי' ב' עצרת הוא הזמן האחרון), ולר"א אחרון של גוש חלב, (שלא ימצא רובע קב בזית), **גרוגרות:** עד שיכלה האחרון שבפגי בית היני. (ור"י חולק), (לתי' א' היינו עד חנוכה, לתי' ב' כנ"ל) **תמרים:** עד שיכלה האחרון שבצוער. (לתי' א' היינו עד פורים, לתי' ב' כנ"ל). (ריו"ח מחליף פורים עם חנוכה).

סימן להרים - מילין, סימן לעמקים - דקלים, (ורק מהם יביא ביכורים) סימן לנחלים - קנים, (ושם יכול להיות נחל איתן), סימן לשפלה - שקמה. (ונ"מ למקח וממכר. וכן לכולם)

אין מוכרין לגוים בהמה גסה, [גזור ביה רבנן משום שאלה, ומשום שכירות, ומשום נסיוני] וכן עגלים וסייחין שלמין [מיחלפי במכירת גדולים], ואפי' שבורין [מיחלפי בשלימים].

לרבי יהודה: מותר למכור שבורה, [דלא משהיה לה, ושחטו לה, ולא נראה ולא יבוא להתיר שלימה]

לבן בתירא: מותר למכור סוס, [מלאכתו לרכיבה, ונסיוני דידיה אין בו אלא משום שבות]

איסור הקדשת הבשר לביל פסח

אסור לו לאדם שיאמר על בשר רגיל, זה לפסח הוא - [נראה כמקדיש בהמתו, ואוכל קדשים בחוץ], (ולר"ש אין איסור לומר כן דאי"ו כדרך המתנדבים), **אבל** על חיטים - מותר לומר כן, [דכוונתו שישמרו לפסח], **ואם** הבשר מקולס אסור אפי' לא אמר כולם [נראה כאוכל בחוץ].

תודוס היה איש גדול שהיה מטיל מלאי לכיס של תלמידי חכמים היה, ומשום כל לא נידו אותו אף שהנהיג להאכיל פסח מקולס לביל החג.

דברים התלויים במנהג:

מלאכה בע"פ לפני חצות, (וזה לר"מ, ולר"י הוא מחלוקת בין אנשי גליל לאנשי אי מותר או אסור*)
מכירת בהמה דקה לגוים,
אכילת פסח צלי לביל החג
הדלקת נרות לביל יו"כ, [המנהג להדליק הוא כדי שיוכר שאסור לשמש מיטתו, והמנהג שלא להדליק הוא כדי שלא יתן עינו באשתו]**
עשיית מלאכה בתשעה באב,
*ובביל יו"ד: לב"ש אסור, לב"ה מותר.
**אבל מדליקין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. ובמבואות האפלים, ועל גבי החולים.

מתי מברכים על האור ולמה?

במוצ"ש מברכים על אור שנדלק במוצ"ש עצמו [תחילת ברייתו], (לרבי כיון שרואה מברך מיד, וחוזר ומסדרן על הכוס להוציא את בני ביתו), לר' חייא מסדרן על הכוס), **במוצאי יו"כ** מברכים על אור ששבת [לא יכל ליהנות בו עד עכשיו].

דף נד

מתי נברא האור?

עלה במחשבה להיבראות בערב שבת, ולא נברא עד מוצאי שבת. (ע"י שהקב"ה נתן דעה באדם לשפשף ב' אבנים יחד), (וכן הוא לענין הפרד, וי"א שענה הוא זה שהביא את פרד, כי פסול (ממזר) מביא פסול).

מתי נברא הגהנום?

חלל הגהנום נברא קודם שנברא העולם, ואור שלו נברא ביום שני. (ולכן לא נאמר בו כי טוב)

דברים נבראו בערב שבת בין השמשות

באר, המן, הקשת, הכתב, המכתב, הלוחות, קברו של משה, מערה שעמד בו משה ואליהו, פתיחת פי האתון, ופתיחת פי הארץ לבלוע את הרשעים. לר"ג אף האור (במחשבה) והפרד. לר' יאשיהו: אף האיל והשמיר. לר' יהודה: אף הצבת הראשון, (והחולקים סוברים שנעשית ע"י אדם בדפוס). וי"א: אף מקלו של אהרן שקדיה ופרחיה, וי"א אף המזיקין, וי"א: אף בגדו של אדם הראשון. (בגד שחקוק עליו צורות החיות \ כותונות עור שעשה להם הקב"ה לאחר שחטאו)

דברים נבראו קודם שנברא העולם

תורה, תשובה, גן עדן, חלל הגיהנום, כסא הכבוד, בית המקדש, שמו של משיח.

דברים מכוסים מבני אדם

יום המיתת, יום הנחמה, עומק הדין, מה בלבו של חבירו, במה משתכר, ומתי תחזור מלכות בית דוד, ומתי תכלה מלכות הרשעה.

דברים שנבראו לתועלת בני אדם

על המת שיריה, [שלא ישמרו אותו ולא ישכח הצער], ועל המת שישתכח מן הלב, ועל התבואה שתקרב. [שלא יעשו העשירים ממנה אוצרות] וי"א: על המטבע שיצא. [שהיה מעות גם לעניים שאין להם קרקעות]

דיני תענית ציבור שעל הגשמים

אסור בעשיית מלאכה, יש בו תפילת נעילה חובה, מתפללים בו כ"ד ברכות בעמידה, אסור בהצצה כל גופו (אבל פניו ידיו ורגליו מותר). **בבבל** אין גוזרים תענית ציבור (על שום דבר) להיות אסור מבעו"י ובמלאכה, [כיון שלא גוזרים על הגשמים לא גוזרים על שאר דברים].

דיני תשעה באב

מותר בעשיית מלאכה (אם לא במקום שנהגו), אין בו תפילת נעילה, עוברות ומניקות מתענות ומשלימות בו, אין מתפללים בו כ"ד ברכות, אסור להושיט אצבעו במים.

האם מותר לאכול בבין השמשות של תענית ציבור ושל תשעה באב?

לשמואל: מותר, וכ"ש שאין נוהגים ב' ימים מספק בקיבועות הר"ח. **לרבא ורי"ח:** בין השמשות שלו אסור, אבל אין חיוב לנהוג ב' ימים מספק.

דף נה

האם ת"ח יכולים שלא לעשות מלאכה בט' באב במקום שלא נהגו שלא לעשות?

לת"ק: אסור [חיישינן ליהורא, שהרי כולם עושים מלאכה], **לרשב"ג:** מותר [לא חיישינן ליהורא, דהרואה יאמר שאין לו מלאכה].

האם מותר לחתן לקרוא ק"ש בליל חתונתו?

לת"ק: מותר [אין יהורא, שהרי כולם קורין], **לרשב"ג:** אסור [חיישינן ליהורא, דאנן סהדי דלא מצי מכוון], [ולר"ח צריך להחליף השיטות מאחת משני המחלוקות הנ"ל, שאין הבדל בניהם].

מתי מותר לנטוע שיבולת שנעקרה כדי שתשרש בקרקע ותותר בעומר?

לרבא ר"ש ורב אשי: גם ב"ד ניסן מותר אם לא במקום שלא עושים מלאכה, [יש ג' ימים]

לרבינא: רק ב"ג, ב"ד לא יהיה ג' ימים [דלא אמרינן תרי מקצת היום לגבי השרשה]

איזה מלאכות מותר לעשות במקום שלא נהגו לעשות?

לר"מ: אם התחיל מלאכה לפני י"ד, אם היא לצורך המועד מותר לגומרה אפי' במקום שאין עושים בו מלאכה, [ואפי' לעבודה קטנה הדין כן!], ואם אינה לצורך המועד אפי' לגמור אסור [במקום שנהגו שלא לעשות]. **לחכמים:** יש שלש אומניות ועושים מלאכה גם במקום שלא עושים, החייטין – [שכן הדין תופר כדרכו בחולו של מועד], הספרין והכובסין – [שכן הבא ממדינת הים והיוצא מבית האסורין מספרין ומכבסין בחולו של מועד], ולר' יוסי: אף הרצענין, [שכן עולי רגלים מתקנין מנעליהן בחולו של מועד, ולכן מותר לעשותם מתחילה, (וחכמים סוברים שאין ללמוד מכאן לעשותם מתחילה)].

ההבדלים שיש בין י"ד בניסן לחול המועד?

בי"ד: מושיבין שובכין ותרנגולים אבל בחוה"מ מותר רק להחזיר* או להחליף **בי"ד:** גורפין מתחת רגלי בהמה, אבל בחוה"מ רק מסלקין לצדדין. **ולרבא:** אם נעשה חצר כרפת - מוציאין לאשפה. **בי"ד:** מוליכין כלים ומביאין מבית האומן, אבל בחוה"מ אין מולכים ואין מביאים** (א"א"כ הוא לצורך המועד), *והיינו תוך שלשה למרדה, (שאינו קשה להחזירה), **לרב הונא:** אחר שלשה לשיבתה (שאם לא יחזור הביצה תפסד לגמרי), **ולר' אמי:** אפילו תוך שלשה לשיבתה [חיישינן גם להפסד מועט שאין הביצה נאכל אלא למי שאינו איסטניס], ** ואם אין לו מה יאכל - נותן לו שכרו ומניחו אצלו. ואם אינו מאמינו - מניחן בבית הסמוך לו. ואם חושש שמא יגנבו - מביאן בצניעה בתוך ביתו.

דף נו

דברים שעשו אנשי ריחון: לר"י לא מיתו בידם, לר"מ ברצון חכמים

מרכיבין דקלים כל היום: מביאים הדס לת, ושכר של עץ הדפנה, ושמים אותו בלב הדקל, וזה מועיל לדקל להתקיים \ מניחין ותוחבין גזיות רכה בת שנתה שניתוספה באילן בשנה שעברה, \ ותוחבין ענף רך של דקל זכר, ומרכיבו בסדק של דקל נקיבה, שיעשה פירות. **מרכיבין** את שמע. לא היו מפסיקין - בין אחד לואהבת (וצריך להאריך באחד כדי לקבל עול מלכות שמים) היו אומרים היום על לבבך, (דמשמע ולא מחר על לבבך) \ לא היו אומרים ברוך שם. **קוצרין** לפני העומר, (ולר"י גם גודשין ולא מיחו).

דברים שעשו ולר"י מיתו בידם, ולר"מ שלא ברצון חכמים

אוכלין מתחת הנשרים בשבת, **לר"מ** גודשין לפני העומר,

מתירין גזיות של הקדש, של חרוב ושל שקמה שאבותיהם הקדישו, [והם סוברים שאין מעילה בגידולין].

פורצין פרצות לפני העניים ללקט תמרים שנפלו בשבת

לעולא: מיירי בתמרים שנפלו על המכבדות [והם סוברים שלא גזרין שמא יעלה ויתלוש], (אבל כשנפלו ע"ג כיפין – לכו"ע מותר). (ואינם מוקצות דחזו מבעו"י לעורבים, וממילא דעתו עליהם). **לר"ל:** מיירי בתמרים שנפלו על הכיפין, [והם סוברים שאינם מוקצה כנ"ל, ורבנן סברי: מוכן לעורבים לא היו מוכן לאדם], (אבל נפלו על המכבדות – לכו"ע אסור, [גזרין שמא יעלה ויתלוש]). **נותנין פיאח לראשי לפתות:** (ולר"ש גם לכרוב, ולר"י גם לקפלוט) (כי הם סוברים דסגי שמכניסים אותם לקיום ע"י האמהות שלהם), והעניים אוכלים בלי לעשר, (והחכמים היו סוברים שאין זה 'מכניסו לקיום')

דברים עשה חזקיה המלך והודו לו

גירר עצמות אביו על מטה של חבלים [כדי לכפר עליו] כיתת נחש הנחשת [שהיו בוטחים בו ולא בהקב"ה] גזו ספר רפואות [כנ"ל]

דברים שעשה שלא הודו לו

קיצץ דלתות של היכל ושיגרן למלך אשור סתם מי גיחון העליון עיבר ניסן בניסן

איך אומרים ברוך שם כבוד מלכותו?

כיון שמשא רבינו לא אמרו א"א לאומרו בקול רם, אבל כיון שיעקב אבינו אמרו (כשחשש שיש בזרעו פסול [שנסתם ממנו רוח הקודש]), ואז ענו כולם שמע ישראל, והוא ענה 'ברוך שם', חייבים לאומרו, לכן אומרים אותו בחשאי, (משל לבת מלך שהריחה וכו'), (ויש מקומות שהתקינו לאומרו בקול רם [מפני תרעומת המינין]).

דף נז

בראשונה היו מחלקים את העורות לכהנים עד שראו שבעלי זרע או שרי הכונה נטלו אותם, הקדישו אותם למקדש, ומכסף זה חיפו את את ההיכל זהב, וכן לקורות של שקמה שביריחו.

אוי מן הכהנים שביניהן גיזברין, וחתניהם אמרכלין, ועבדיהן חובטין את העם במקלות, או כותבים אגרות רעה על העם.

ד' פעמים צווחות צוחה עזרה

א [לבני עלי (אשר ישכבון נשים)], **ב** [ליששכר איש כפר ברקאי שהיה כורך ידיו בבגדים כשאכל קדשים, (ונענש שקצצו לו יד ימין ושמאל, על שסתר את המלך שגדי פחות טוב מכבש, דלא קרב לתמיד, ואין דבריו נכונים) **ג** [לישמעאל בן פיאכי שיכנס וישמש בכהונה גדולה. **ד** [ליוחנן בן נרבאי שיכנס וימלא כסיוו מקדשי שמים. שאכל כ"כ, עד שלא נמצא בימיו נותר במקדש.

פרק תמיד נשחט דף נח

מתי נשחט התמיד? (הוא נקרב שעה אחר שחיתו)

בכל השנה: בשמונה ומחצה, [לר"ב"ל: את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, חלקהו לבין שני ערבים, ב' שעות ומחצה לכאן וב' שעות ומחצה לכאן, ושעה לעשייתו \ לרבא: מצותו משיטנו צללי ערב. [בין הערבים] וכיון שיש נדרים ונדבות, שצריך להקריבם לפני התמיד שבין הערבים, לכן מאחרים אותו בב' שעות] **בערבי פסחים שחל בין בחול בין בשבת:** בשבע ומחצה, [כיון שצריך להקריב הפסח אחריו – מקדימים אותו שעה אחת] **בערב פסח שחל להיות בערב שבת:** בשש ומחצה, [כיון שיש גם צליית הפסח שלא דוחה שבת].

במה נחלקו ר"ש ור"ע בענין זמן הקרבת התמיד

לאב"י: בע"פ שחל להיות בשבת: דלר"ש בשבע ומחצה (כמשנתנו), [דצריכים לקריב הבזיכין של הלחם הפנים אחרי המוספים דהיינו בשבע (דהמוסף היה בשש)], ולר"ע נשחט בשש ומחצה, [דהיו מקריבים את הבזיכים לפני המוספים בחמש].

לרבא: בשבת בערב הפסח: דלר"ש נשחט בשמונה ומחצה, [חיישינן שהבשר תסריח שלא יצלה אותה עד הערב] ולר"ע בשבע ומחצה (כמשנתנו) [לא חיישינן להסרת הבשר, אבל הבזיכין נקריבים אחר המוספים בשבע]

לרבה בר עולא: בשבת דעלמא: דלר"ש: בשמונה ומחצה, [גזירה אטו חול שיש נדרים ונדבות כנ"ל] ולר"ע: בשבע ומחצה, [לא גזרין אטו חול, אבל מוספין קודמין לבזיכין, ומקריבים את הבזיכין בשבע],

מתי מקריבים את כל קורבנות היום?

אסור להקריב דבר קודם לתמיד של שחר [וערך עליה העלה, - בעולה ראשונה]. אלא קטורת של שחר [נאמר בה 'בבוקר בבוקר']

אין דבר קרב אחר תמיד של בין הערבים [והקטיר עליה חלבי השלמים - לאב"י: עליה (של שחרית) שלמים, ולא על חבירתה שלמים, לרבא: השלמים - עליה השלם כל הקרבנות כולן]. חוץ מהקטורת הקטורת והטבת הנרות, וק"פ. [ע"ד נט].